

Verkställigheten av EU-finansieringen vid strukturfondsprojekt under programperioden 1995-1999

Av strukturfonderna gällde revisionen Europeiska regionala utvecklingsfonden ERUF, Europeiska socialfonden ESF och utvecklingssektionen EUGFJ-U vid Europeiska utvecklings- och stödfonden för jordbruket.

Revisionen inriktades på att utreda följande huvudfrågor:

1. Beloppet för utgifter som betalats från statsbudgeten på EU:s vägnar under programperioden 1995-99 och de mot dem svarande intäkterna som inlutit från strukturfonderna.
2. Systemen för uppföljning av stöden och deras funktionsduglighet.
3. Funktionsdugligheten för processen för intäktsföring av strukturfondmedel.

Från statsbudgeten har på EU:s vägnar fram till 30.6.2001 i utgifter betalats 9 471,05 milj. mk. Som strukturfondmedel har i motsvarande grad inlutit 9 160,1 milj. mk. Utbetalningarna har i genomsnitt ägt rum före inkomsterna. Finansieringspraxis har orsakat ränteutgifter för staten. När EU:s andel av finansieringen har varit ca 10 miljarder mark är det väsentligt, att den period som orsakar ränteutgifter är så kort som möjligt och att fordringarna intäktsförs utan onödigt dröjsmål. Det slutliga beloppet för de utgifter som betalats på EU:s vägnar framgår när statens bokslut för år 2001 är klart, och de intäkter som erhålls från strukturfonderna när kommissionen har godkänt utgiftsredovisningarna i ansökningarna för utbetalning av slutraterna som skall tillställas kommissionen före 30.6.2002. För att slutraterna skall erhållas till fullt belopp förutsätts tillräckligt med till stöd berättigade utgifter och att stöd villkoren till alla delar blivit uppfyllda.

När Finland blev medlemsstat i EU i början av programperioden fanns det inte några färdiga system för uppföljning av stöden. Sådana har utvecklats och förbättrats under hela programperioden. Man har litat på systemens samstämmighet och funktion utan tillräckliga berednings- och säkringsåtgärder. Dessa omständigheter har varit en bidragande orsak till de noterade missförhållandena och bristerna.

En väsentlig del av uppgifterna om projekt inom ERUF-programmen har stått utanför Fimos-uppföljningssystemet. Detta har gjort det besvärligare att meddela utbetalningsuppgifter till inrikesministeriet och fördröjt inrikesministeriets ansökningar om utbetalning till kommissionen. Revisionsverket har ansett det vara viktigt att utveckla uppföljningssystemet så att ansökningarna om utbetalning kan tillställas kommissionen så snart de avtalade villkoren blivit uppfyllda.

Uppgifterna om utbetalningar i inrikesministeriets och arbetsministeriets uppföljning av projekten skiljer sig med totalt ca 480 milj. mk från motsvarande uppgifter i statens bokföring. Uppgifterna om utbetalningar har varit lägre i uppföljningen än i bokföringen. Ansökningarna om utbetalning som sänds till kommissionen baserar sig på uppföljningsdata. Revisionsverket har förutsatt att skillnaderna utreds, så att man säkerställer att alla till stöd berättigade utgifter har inkluderats i ansökningarna om utbetalning.

Vad gäller ERUF- och ESF-programmen har den bokföringsmässiga uppföljningen av hur stöden använts varit splittrad och legat på de stöd beviljande myndigheternas ansvar. Samstämmigheten mellan uppföljningssystemen och uppgifterna i bokföringen bör ständigt kunna konstateras. Avstämningar mellan dessa har emellertid inte gjorts regelbundet. I uppföljningen har saknats ett klart helhetsansvar, som enligt revisionsverkets åsikt ankommer på inrikesministeriet och arbetsministeriet.

Under hela programperioden har en del av ESF-programmens studiesociala förmåner och andra arbetsmarknadsstöd inte införts i systemet för administration av ESF-projekten och de har således betalats helt med nationella medel. I den slutliga redovisning som sänds till EU-kommissionen kommer detta att synas som ett underut-

nyttjande av ESF-medlen. Finland går således troligtvis miste om ESF-finansiering som landet borde ha fått under programperioden. Revisionsverket har ansett att de brister som konstaterats i utbetalningen och uppföljningen av studiesociala förmåner och arbetsmarknadsstöd med det snaraste bör elimineras, så att det ESF-stöd som beviljas Finland för programperioden 2000-2006 kan utnyttjas till fullt belopp.

En ansökan till kommissionen om utbetalning av de projektutgifter som i samband med ESF-rensningsprojektet konstaterats saknas i systemet för administration av ESF-projekten hade inte gjorts vid revisionstidpunkten. Det kan inte betraktas som säkert att någon betalning erhålles.

I intäktsföringsprocessen har förekommit dröjsmål både på nationell nivå och unionsnivå.

Den vanligaste nationella orsaken har varit att projektens genomförande kommit i gång långsammare än planerat varför till stöd berättigade utgifter, som är en förutsättning för utbetalning, inte har kunnat presenteras för kommissionen inom planerad tidtabell.

Ansökningarna om utbetalning har inte alltid sänts till kommissionen genast när villkoren för dem blivit uppfyllda. Detta har berott på brister i uppföljningssystemen och på att tillräckligt med resurser inte har funnits för att bereda och utarbeta ansökningarna om utbetalning. Av praktiska skäl har flera betalningsrater också sammanförts till en enda ansökan. För att intäktsdröjsmålen och de därav orsakade ränteutgifterna skall minimeras borde grundprincipen enligt revisionsverkets åsikt vara, att ansökan om varje betalningsrat görs så snart som förutsättningarna är uppfyllda.

Kommissionens utbetalningstider har i fråga om EUGFJ-U -finansieringen ofta varit synnerligen långa. Av 62 utbetalningar har det i 20 fall tagit mer än 100 dagar (i genomsnitt 136 dagar) att erhålla betalningen. Den normala betalningstiden är 60 dagar. Värdet av dessa intäktsföringar har varit ca 205,7 milj. ecu/euro. Att betalningarna fördröjts har berott på bl.a. följande orsaker: anslag för utbetalning har saknats, finansieringsplanen har fastställts långsamt, personalbyten, meningsskiljaktigheter gällande tolkningen av hur stödet skall beräknas och inställda betalningar p.g.a. kommissionens kontroller. Emedan det ur finska statens

synpunkt är fråga om betydande intäkter har revisionsverket inte ansett det vara sakligt, att kommissionens utbetalningar fördröjs i månader enbart p.g.a. EU:s budgettekniska och andra administrativa orsaker.

Att konstatera huruvida EUGFJ-U -intäktsföringarna skett till rätt belopp har varit besvärligt. Detta har berott på att talrika betalningsrater har sammanförts i samma ansökan och på ständiga ändringar i finansieringsplanerna. Pengar har också överförts mellan olika program. Kommissionen har dessutom delat upp sina utbetalningar på grund av otillräckliga betalningsanslag.

P.g.a. oklara anteckningar i inkomstverifikaten har alla ESF-intäkter inte med säkerhet kunnat hänföras till respektive program. Intäktsföringarnas riktighet har inte kunnat konstateras på basis av verifikaten. Intäktsföringarnas transparens bör förbättras genom att till verifikatmaterialet bifoga titelbladet till den betalningsansökan som sänds till kommissionen eller något annat dokument som utvisar intäktsföringens belopp.